

Shosholoza - pieśń nadziei Zimbabwe | RPA

Usłyszałam ją przypadkiem i... została mi w głowie na dobre. "Shosholoza" ma w sobie moc, siłę i nadzieję. Niech towarzyszy wam w trudnych chwilach, dodając otuchy.

Pieśń górników

"Shosholoza" narodziła się wśród górników Zulu i Ndebele. Podobnie jak szanty była wykonywana podczas pracy: jedna osoba śpiewała wezwanie, inni mu odpowiadali. W kopalniach złota w RPA praca była długa, ciężka i monotonna, rytmiczna pieśń wykonywana podczas uderzania kilofami pomagała w przetrwaniu kolejnego dnia.

Pieśń była na tyle prosta, by każdy mógł się jej błyskawicznie nauczyć. Zawierała mieszankę słów w językach zulu i ndebele, ale w zależności od pochodzenia śpiewających ją osób uzupełniano ją o inne języki południowoafrykańskie.

Tekst odwołuje się jazdy pociągiem parowym (w języku Nguni: *stimela* od angielskiego *steam* - para), wiozącym ludzi pod koniec XIX w. z Zimbabwe do pracy w RPA (lub z powrotem do domu). Daje nadzieję, że rozłąka z bliskimi i wysiłek w pracy znajdą swój kres. Słowo *shosholoza* w języku Ndebele oznacza „iść naprzód”, bywa też tłumaczone jako "zrób miejsce następnej osobie".

Mimo pozornej prostoty, pieśń zawiera elementy *isicathamiya*, tradycyjnego południowoafrykańskiego stylu śpiewu, charakteryzującego się złożonymi harmoniami i rytmicznymi aranżacjami wokalnymi.

Z kopalń do więzień i na stadiony

Od połowy XX wieku walka przeciw apartheidowi w RPA narastała, a "Shosholoza" zaczęła być śpiewana na wiecach jako pieśń sprzeciwu i wiary w lepsze jutro. Wraz z protestującymi trafiała też za kraty.

Nelson Mandela, więziony przez 18 lat na Robben Island (w więzieniach łącznie spędził 27 lat), opisywał, jak wspólny śpiew "Shosholoza" czynił pracę lżejszą, zaś pieśń o podróży pociągiem kojarzyła się z walką przeciw apartheidowi.

Po upadku apartheidu, gdy w 1994 r. Nelson Mandela został prezydentem RPA (jako pierwszy Afrykanin w historii kraju), stanęło przed nim trudne zadanie zjednoczenia narodu. Jednym z takich działań było kibicowanie drużynie Spiringbok (wcześniej znienawidzonej, bo reprezentującej świat białych) w historycznym meczu Pucharu Świata przeciw Nowej Zelandii (1995 r.).

Gdy cały stadion jednoczy się śpiewając "Shosholoza", moc tej pieśni udziela się graczom (co świetnie pokazano w filmie "Invictus" a pieśń jest dołączona do soundtracku). Do dziś jest wykonywana przez kibiców oraz na wiecach, by okazać solidarność i wsparcie. Obecnie "Shosholoza" jest nieoficjalnym hymnem narodowym Republiki Południowej Afryki, niosąc nadzieję, że zmiany są możliwe.

Shosholoza tekst i tłumaczenie

Słowa:

Shosholoza

Ku Lezontaba

Stimela Sipum'e South Africa

Wen' uyabaleka

Ku Lezontaba

Stimela Sipum'e South Africa

Tłumaczenie angielskie (i polskie):

Go forward (Idź naprzód)

You are meandering on those mountains (W tych odległych górach)

The train is from South Africa (Pociąg jedzie z RPA)

You accelerate (Ponieważ spieszysz się)

On those mountains (W tych odległych górach)

The train is from South Africa (Pociąg jedzie z RPA)

Słowa „Ku Lezontaba” oznaczają "W tych odległych górach". Natomiast wers „Stimela Siphuma" bywa śpiewany z dodaniem South Africa lub Zimbabwe” - w tym drugim wariancie oznacza, że pociąg jedzie z Zimbabwe.

„Wen' uyabaleka” to dosłownie: "Ponieważ uciekasz / spieszysz się". Często temu wersowi nadaje się sens poparcia dla każdej walki przeciw niesprawiedliwości.

Posłuchaj Shosholoza

Bardzo przemawia do mnie taka interpretacja tej pieśni:

Ponadczasowy urok Shosholozy polega na jej zdolności do uchwycenia uniwersalnych tematów odporności, jedności i nadziei. Dziedzictwo piosenki nadal inspiruje i podnosi na duchu ludzi, przekraczając granice i pokolenia.

Gwendolyn Murphey, oldtimemusic.com

W sieci znajdziecie wiele wykonania, poniżej kilka moich ulubionych. Najczęściej słucham wykonania Ndlovu Youth Choir dedykowanemu Kaundie Ntunja, zmarłemu komentatorowi rugby isiXhosa -w nagraniu słychać jego entuzjastyczny głos podczas relacjonowania meczu.

<https://youtu.be/7jYdtRTlvGQ?si=0PFqleK4bfxS9w11>

Tu jest wersja z transkrypcją słów (doskonała do nauczenia się tekstu!)

https://youtu.be/2aFlQS4k3wo?si=k_apYfLeRrJdGq4q

Klasyczne wykonanie przez Ladysmith Black Mambazo (z bębnami doskonale oddającymi rytm jadącego pociągu!). Zaś zespół nagrał słynną płytę "Graceland" z Paulem Simonem.

<https://youtu.be/9MVI3Ap3oII?si=a7KuNjFA9pDzgyiM>

I jeszcze wersja z filmu "Invictus":

<https://youtu.be/-q1bVWLvkXk?si=j7OsfklA7ZesvPis>

Jak widać czasem w jednej pieśni splata się wiele historii...

(c) Anna Olej-Kobus | AfrykAnka.pl

Jeśli ten wpis Ci się przydał, będę Ci wdzięczna za kawę: www.buycoffee.to/afrykanka

Więcej inspirujących opowieści znajdziesz w moich książkach:

- [Zwierzęta Afryki. Przewodnik na safari](#)
- [Namibia. Przez pustynię i busz](#)
- [USA. Droga 66 i Dziki Zachód](#)

Do kupienia z autografem w sklepie www.namib.pl

Kupując w naszym sklepie NAMIB.pl wspierasz prowadzenie blogów: AfrykAnka.pl oraz TravelNamibia.pl